

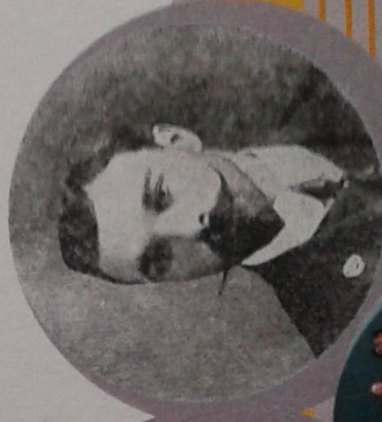
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА  
факультет здоров'я, фізичного виховання і спорту

# ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ, СПОРТ ТА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ: ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

Матеріали

Всеукраїнської науково-практичної конференції

**17 березня** 2017 року ■ м. Київ



УДК 796.011.1:316.3 (082)

ББК 75я43

Ф50

Рекомендовано до друку Вченою радою  
Факультету здоров'я, фізичного виховання і спорту  
(протокол № 6 від 27 лютого 2017 р.)

За загальною редакцією Огнев'юка В.О.,  
доктора філософських наук, професора,  
академіка НАПН України

**Редколегія:**

В.О. Огнев'юк

Г.О. Лопатенко

Т.Г. Дерка

О.В. Бісмак

В.В. Білецька

А.А. Боляк

О.М. Полянничко

О.О. Спесивих

**Фізичне виховання, спорт та здоров'я людини: досвід, проблеми, перспективи (у циклі Анохінських читань) :** матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 17 березня 2017 р., м. Київ / МОН України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, Факультет здоров'я, фізичного виховання і спорту; за заг. ред. Огнев'юка В.О. ; [редкол : Лопатенко Г.О., Дерка Т.Г., Бісмак О.В., Білецька В.В., Боляк А.А., Полянничко О.М., Спесивих О.О.]. — К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2017 р. — 272 с.

УДК 796.011.1:316.3 (082)

ББК 75я43

© Авторські публікації, 2017

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2017

УДК: 796.012.265:793.33

Слесивих О.О.,

доцент кафедри фізичного виховання і педагогіки спорту  
Київського університету імені Бориса Грінченка,  
кандидат наук з фізичного виховання і спорту

## ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ УСПІШНОСТІ У СПОРТІ

У статті розглянуто проблему успішності у спорті на основі дослідження даних літературних джерел. Результати дозволили отримати певні уявлення про умови досягнення, критерії успішності, про зв'язок успішності діяльності з особистісними особливостями її суб'єкта.

**Ключові слова:** успіх, спорт, досягнення, високий результат.

**Актуальність.** Найвищої успішності спортсмени досягають у спорті вищих досягнень [12], специфіка якого полягає в тому, що підвищена відповідальність за результат, його суспільна значущість, матеріальна зацікавленість часто роблять досягнення практично єдиною метою змагання. Спорт вищих досягнень представляє собою самостійний вид, оскільки ряду його ознак практично немає аналогів у масовому спорті. Спортивні досягнення вищого рівня стали надбанням талановитих людей, на підготовку яких витрачаються значні кошти і використовуються новітні досягнення науки. Спортсмен такого рівня поступово звикає до великих психічних і фізичних навантажень, у процесі його підготовки проявляються певні соціальні, психологічні, фізіологічні, біомеханічні й інші закономірності діяльності, які не зустрічаються в заняттях фізичною культурою і масовим спортом [13]. З точки зору спортивної кар'єри — це багаторічна спортивна діяльність, націлена на досягнення високих результатів і пов'язана з постійним самовдосконаленням спортсмена [15].

**Мета** — дослідження проблеми успішності у спорті на основі аналізу даних літературних джерел.

**Результати дослідження.** Сучасні дослідження проблеми успішності у спорті зачіпають питання психологічних чинників, що забезпечують успішність спільної спортивної діяльності [14], проблем підвищення результативності та надійності змагальної діяльності, зумовлену особистісними характеристиками спортсмена [6], залежність успішності від індивідуально-психологічних якостей [3], прогнозування індивідуальної успішності [4].

При вивченні проблеми успішності не можна не відзначити значущість акмеологічного підходу. Об'єктом акмеології спортивних досягнень є найвищі спортивні результати, а предметом — закономірності сходження до вищих досягнень. Акмеологія, досліджуючи професіоналізм, у тому числі і в спортивній діяльності, а також фактори досягнення соціального успіху і професійної майстерності, орієнтується на зрілу особистість [2]. Передбачається, що спортсмен, який досяг вершин професійної майстерності, досяг і особистісного розвитку. Так, Н.Б. Стамбулова вважає, що у спорті кар'єра характеризується раннім стартом і кульмінацією, збігаючись у часі з віковими періодами дитинства, отрочтва, юності, коли розвиток людини як особистості йде особливо інтенсивно. У той же час високих спортивних результатів і високого статусу у спорті нерідко досягають спортсмени, які ще не володіють особистісною зрілістю [15].

Після того, як сформовані необхідні для життя знання, вміння, навички і система моральних орієнтирів, починається процес самореалізації особистості, як підкреслює А. Адлер, який вважав, що люди прагнуть до першості, що представляє фундаментальний закон людського життя [1]. Крім того, поняття самореалізації та успішності вважаються факторами реалізації потенціалу особистості [16].

А. Маслоу акцентував увагу на притаманному кожній людині природженому прагненні до самоактуалізації — найбільш повному розкриттю здібностей і реалізації свого потенціалу, стверджуючи, що саме в цьому полягає найвища людська потреба. Людей, які досягли самоактуалізації, А. Маслоу відносив до здорових у психологічному відношенні, оскільки їм притаманні демократичний тип особистості, високий рівень соціального інтересу, захопленість та відданість справі, творчий підхід, потреба в самостійності, простота і природність поведінки, доброзичливе і співчутливе ставлення до людей [18]. У зв'язку з цим поняття «досягнення» пов'язане з необхідністю відчуття людиною своєї могутності, адекватності, компетентності [10].

Сучасний підхід, запропонований Н.С. Пряжниковим, розвиває концепцію елітарності [11]. Прагнення до елітарності — це прагнення до відчуття значущості власного життя як у своїх очах, так і очах оточуючих, це ідеальний варіант прагнення до того кращого, що характеризує людину в його взаєминах з іншими і зі своєю справою. На відміну від псевдоелітарності, справжня елітарність завжди пов'язана з творчістю і гідністю. Це почуття особистісної значущості, оскільки людина завжди прагне до кращого [11].

Х. Хекхаузен висунув п'ять умов, одночасна присутність яких беззаперечно говорить про «діяльність досягнення»: 1) наявність відчутного результату; 2) його оцінка (якісна або кількісна); 3) використання порівняльної шкали з обов'язковим нормативним рівнем; 4) мета діяльності повинна бути тільки у принципі досяжною і не може бути здійснена без певних витрат часу і зусиль з боку людини; 6) діяльність повинна бути бажаною, тобто її результати потрібні для задоволення будь-якої потреби людини [17].

Проблема успішності розглядалася багатьма вченими, що дозволило отримати певні уявлення про психологічні передумови успіху — особистісних прагнень, мотиваційній сфері людини. Так, достатньо вивченою на сьогоднішній день є успішність професійної діяльності [16].

Н.А. Батурин, досліджуючи проблему успіху і невдачі, зазначає, що найбільший вплив успіху і невдачі проявляється в тих видах діяльності, які так чи інакше пов'язані з «боротьбою за вищі досягнення». Найяскравішим прикладом такої діяльності є спорт [5].

У сучасних наукових роботах термін «успіх» може використовуватися як об'єктивна оцінка результату діяльності (наприклад, світовий рекорд у спорті) або як суб'єктивна оцінка результатів власної діяльності. Перемога на змаганнях — це публічно об'єктивований зареєстрований спортивними суддями успішний результат, показаний спортсменом [14]. Категоріальний апарат акмеології спортивних досягнень представляє собою систему провідних понять: «спортивний результат», «досягнення», «рекорд», «успіх», «майстерність», «кваліфікація», «розряд», «звання» [8]. Професійний успіх відбивається також у ступені творчої своєрідності кінцевого результату [9].

Для вимірювання та оцінки спортивних досягнень у різних видах спорту застосовуються різні критерії. Пропонується, зокрема, розрізняти об'єктивні види критеріїв, виражені у фізичних одиницях (переважно в системі СІ), і суб'єктивні, виражені в безрозмірних величинах (бали, ранги), а також змішані [8]. У цілому прийнято класифікувати критерії успішності діяльності на об'єктивні (результативність, статус, звання) і суб'єктивні критерії (характеристика суб'єкта) [7].

**Висновки.** Узагальнивши літературу з проблеми успішності у спорті, можна зробити наступні висновки.

У науковій літературі проблема успішності розглядається стосовно різних сфер діяльності, в тому числі і до спортивної, де найвищої успішності досягають спортсмени у спорті вищих досягнень.

Вивчення різних аспектів проблеми успішності дозволило отримати певні уявлення про умови досягнення, критерії успішності, про зв'язок успішності діяльності з особистісними особливостями її суб'єкта.

17. Хекхаузен Х. Мотивация и деятельность / Х. Хекхаузен. — СПб : Питер ; М. : Смысл, 2003. — 860 с.

В статье рассмотрена проблема успешности в спорте на основе исследования данных литературных источников. Результаты позволили получить определенные представления об условиях достижения, критериях успешности, о связи успешности деятельности с личностными особенностями ее субъекта.

**Ключевые слова:** успех, спорт, достижения, высокий результат.

The article deals with the problem of success in sport based on literary sources data. The results provide ideas about the conditions of achievement, criteria for success, the relationship between activity success and personal characteristics of its subject.

**Key words:** success, sport, achievement, high result.

*Присяжнюк С.І.*

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ  
ТА ПРОБЛЕМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ  
У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ .....

*Присяжнюк С.І.*

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ТРЕНУВАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ  
З УЧНЯМИ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ З ГРЕКО-РИМСЬКОЇ БОРОТЬБИ  
ПІД ЧАС УРОКІВ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ .....

*Пушкарьов Ю.В., Попов І.В.*

ОСОБЛИВОСТІ ОЗДОРОВЧОГО ВПИВУ РІЗНИХ ЗАСОБІВ  
БАСКЕТБОЛУ ТА ВОЛЕЙБОЛУ .....

*Рижковський В.О.*

ВПЛИВ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ  
НА ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ СТАН МІОКАРДА  
ПРИ ПЛАНОВОМУ ХІРУРГІЧНОМУ ЛІКУВАННІ  
ХРОНІЧНОГО КАЛЬКУЛЬОЗНОГО ХОЛЕЦИСТИТУ  
ІЗ СУПРОВІДНОЮ СЕРЦЕВО-СУДИННОЮ ПАТОЛОГІЄЮ .....

*Сегеда Т.П.*

ВИКОРИСТАННЯ НАНОМАТЕРІАЛІВ ТА НАНОТЕХНОЛОГІЙ  
В СУЧАСНІЙ МЕДИЦИНІ .....

*Спесивих О.О.*

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ УСПІШНОСТІ У СПОРТІ .....

*Тимчик О.В., Слободянюк Є., Погребний В.*

ВПЛИВ ФІЗИЧНИХ НАВАНТАЖЕНЬ  
НА ОРГАНІЗМ СТУДЕНТІВ .....

*Харченко Г.Д.*

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ СПОРТСМЕНІВ  
ПРИ МІОФАСЦІАЛЬНОМУ БОЛЬОВОМУ СИНДРОМІ  
ПЛЕЧОВОГО ПОЯСА .....

*Черняк Ю.В.*

ПРОБЛЕМИ ШКІЛЬНОГО ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ:  
ВИСТУП О.К. АНОХІНА  
НА КИЇВСЬКОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ З'ЇЗДІ 1916 р. ....